

L PINTOR GILI ROIG (1873-1926)

L'OBRA DE LA DARRERA ETAPA

Conec molt bé la part segurament més reeixida i tardana de l'obra de Baldomer Gili Roig perquè l'he vist i l'he viscuda des de petit a les cases de la família, on ha romàs pràcticament intacta a partir de la defunció del pintor als cinquanta-tres anys. És una col·lecció d'unes dotzenes d'obres que tots valorem i respectem, de manera que, pràcticament, la conservem íntegra, conscients que abans no es dispersi potser hem d'anar fent de manera perquè acabi, en la seva millor i major part, al Museu Nacional d'Art de Catalunya o al Museu d'Art de Lleida, on hi ha crescut, molt ben acomboiada, la mostra més completa de l'artista a partir del primer quart del segle XX. A banda de les garanties de conservació, interpretació i divulgació de l'obra que ofereix un museu exigent i renovat com el de Lleida, hi ha altres raons que reforcen la concentració de la col·lecció en aquella seu: El millor homenatge que podem fer al pintor és posar-lo enterament a disposició del públic amb el màxim de documents de la millor qualitat i retornar a la ciutat de Lleida el recolzament que les seves institucions varen oferir-li a l'inici de la seva carrera. I, primordialment, caldria completar el fons del Museu amb algunes peces de darrera hora imprescindibles per abastar una visió de conjunt més equilibrada, més densa i del més alt nivell del treball de Gili Roig.

La contemplació sostinguda, espontània i quotidiana dels quadres de maduresa de l'avi m'ha permès experimentar el que em sembla que són els seus valors artístics essencials: bellesa, racionalitat, clima:

BELLESA

Com en la música, posem per cas, la percepció de bellesa en algunes obres d'art (les obres d'art en general no tenen perquè ser «belles») és elemental, culta i treballada alhora, no pas imprescindible ni obligada, però inefable i emotiva quan es dona. Commoedora. Un sotrac de la sensibilitat i un acompanyament penetrant i durador. Un do i una dada reveladora de l'ànima humana, realment inexistent. Una aventura personal a voltes transformadora. Hi ha uns quants treballs de la darrera etapa de Gili Roig, principalment aquells que, curiosament, signa sense la «B» de Baldomer, (descobriu-los!), que són d'una gran bellesa. D'una claredat extrema, suaument vibrants, austers i exactes. On res hi falta ni res hi sobra. Un assoliment creatiu tàctil i perceptible. Fan pensar en un propòsit d'aproximació intuïtiva i abstracta a la serenitat i la mesura dels tòpics clàssics, ben oposats, segurament, al costumisme figuratiu tan rellevant en la seva biografia. És, per dir-ho d'alguna manera, d'inspiració noucentista «avant la lettre» però sense connotacions estilístiques ni devoció (no sabem encara de fet, aquest home, optimista, polifacètic, aparentment conservador, equilibrat i centrat en la pintura, en quin món ideològic vivia).

RACIONALITAT

M'he proposat de no fer aquí cap comparativa, excepte el que ara diré després d'investigar-ho: La pintura de maduresa de Gili Roig és la més ben construïda i ordenada de tots els, per descomptat, formidables artistes de la seva generació. La pinzellada, les taques, la textura. La matèria, el dibuix, l'harmonia i el repertori cromàtic (s'ha de mirar de prop) flueixen amb un rigor quasi bé arquitectònic i magmàtic. En definitiva mostra i transmet una modalitat d'intel·ligència racional, sintètica i arriscada, que s'expressa meravellosament en el tractament de l'espai la perfecta composició dels quadres, la segura determinació del punt de vista i la sòlida cohesió dels elements més nimis. A la seva formació i ofici d'anys i latituds hi afegeix també una habilitat manual i gestual excepcional, decidida i continguda alhora, que val la pena remarcar per la seva singularitat.

CLIMA

El Gili Roig de la darrera època, bàsicament paisatgista, no cobeja solament atmosferes ni impressions lluminoses efectistes en els seu quadres, sinó climes específics, finestres meteorològiques concretes, humitats i solells palpables. Temperatura, embats i salaborr. El cruixir de lianes i sarments i la saó precària. Nuvolades que enfosqueixen teulades i portals. Geometries de sol esbiaixades, barques ajagudes de fa poc, molins mig aturats i gent que camina lentament. Una successió de mirades i d'expressions d'un temps, d'uns llocs i d'un sentiment que interpel·la la visió actual del nostre entorn.

PROPOSTA DE RECERCA I PUBLICACIÓ D'UNA CARTA DE COLORS

Estic segur que la paleta del pintor, com la de molts altres de la mateixa època, és tan original, moderna i matisada que podria generar una "carta de colors" diferent, innovadora i alternativa a les cartes que habitualment fan servir pintors, il·lustradors, arquitectes, interioristes, dissenyadors, grafistes, fotògrafs, etc: Gamblin, Old Hollan, Sennelier, Pantone, NCS, Titan, Kodak, etc. espavileu-vos!

Museu d'Art JAUME MORERA: mmorera.paeria.cat / Catàleg de l'exposició BALDOMER GILI ROIG. 2008

Catàleg de l'exposició GILI ROIG. Fundació Caixa de Pensions de Lleida. 1986

Catàleg de l'exposició B. GILI I ROIG. Institut d'Estudis Ilerdencs. 1980

Mallorca

Mallorca

L'Albi

Terrassa. 1894

Vinaixa

Calella de Palafrugell

Paisatge. Hondarribia

Caseriu blanc. Hondarribia